

УДК 33.336.7

Власюк Н. І.

natalilty1706@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-9463-5626

Researcher ID: F-1812-2019

к.е.н., доц., доцент кафедри фінансів, економічної безпеки, банківської справи та страхового бізнесу, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

Івахів В. А.

бакалавр, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ДИВІДЕНДНОЇ ПОЛІТИКИ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація. Дивідендна політика підприємства є важливим аспектом фінансового управління, яке визначає спосіб розподілу прибутку між акціонерами у вигляді дивідендів. Ця тема привертає увагу як науковців, так і практикуючих фахівців, оскільки вона має прямий вплив на фінансовий стан підприємства, його відносини з інвесторами і загальну стратегію управління. Дослідження, спрямовані на формування ефективної дивідендної політики, залишаються актуальними, оскільки невирішені окремі аспекти формування такої політики суб'єктів господарювання. У статті систематизовано та проаналізовано сучасні теоретичні та практичні аспекти дивідендної політики вітчизняних підприємств. Основний акцент робиться на вивчення взаємозв'язку фінансового результату діяльності підприємства та його дивідендної політики. Стаття узагальнює види та теорії дивідендної політики, розкриває основні принципи її формування у акціонерному товаристві, аналізує інструменти впливу на рішення щодо виплати дивідендів, а також визначає основні напрямки удосконалення цього процесу у контексті максимізації вартості підприємства та задоволення інтересів акціонерів. Крім цього, окреслюються чинники, що формують дивідендну політику акціонерних товариств. У статті проведено дослідження ефективності дивідендної політики ПрАТ «Київстар» за 2017-2021 рр. Використання кореляційно-регресійного аналізу показало, що залежність між показниками отриманого товариством чистого прибутку та сумою виплачених дивідендів є прямо пропорційною і доволі суттєвою (щільність зв'язку між показниками є високою). Оцінювання ефективності дивідендної політики є складним завданням, оскільки вона повинна враховувати різні потреби власників, кредиторів та менеджменту підприємства. Оптимальна дивідендна політика має мінімізувати конфлікти та враховувати загальні фінансові цілі компанії. У результаті виваженої та ефективної дивідендної політики досягається оптимальний розподіл ресурсів, що сприяє успішному функціонуванню підприємства та зростанню привабливості його акцій для інвесторів.

Ключові слова: дивіденди, дивідендна політика, акціонери, акціонерне товариство, нерозподілений прибуток, чистий прибуток, щільність зв'язку, кореляційно-регресійний аналіз.

Vlasyuk Nataliya

natalilty1706@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-9463-5626

Researcher ID: F-1812-2019

Ph.D., Docent, Associate Professor at the Department of Finance, Economic Security, Banking and Insurance Business, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

Ivakhiv Vitaliy

Bachelor's degree student, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

PROBLEMS OF DEVELOPING AN EFFECTIVE DIVIDEND POLICY OF DOMESTIC ENTERPRISES

Abstract. *The company's dividend policy is an important aspect of financial management, which determines the way profit is distributed among shareholders in the form of dividends. This topic attracts the attention of both academics and practitioners, as it has a direct impact on the financial condition of the enterprise, its relations with investors and the overall management strategy. Research aimed at the formation of an effective dividend policy remains relevant, since certain aspects of the formation of such a policy of business entities are unresolved. The article systematizes and analyzes modern theoretical and practical aspects of the dividend policy of domestic enterprises. The main emphasis is aimed at studying the relationship between the company's financial performance and its dividend policy. The article summarizes the types and theories of dividend policy, reveals the main principles of its formation in a joint-stock company, analyzes the tools of influence on decisions regarding the payment of dividends, and also determines the main directions for improving this process in the context of maximizing the value of the enterprise and satisfying the interests of shareholders. In addition, the factors shaping the dividend policy of joint-stock companies are outlined. In the article, a study of the effectiveness of the dividend policy of PJSC "Kyivstar" for 2017–2021 was conducted. The use of correlation-regression analysis showed that the relationship between the indicators of the company's net profit and the amount of dividends paid is directly proportional and quite significant (the density of the relationship between the indicators is high). Evaluating the effectiveness of the dividend policy is a difficult task, as it must take into account the different needs of the owners, creditors and management of the enterprise. An optimal dividend policy should minimize conflicts and take into account the company's overall financial goals. As a result of a balanced and effective dividend policy, an optimal distribution of resources is achieved, which contributes to the successful functioning of the enterprise and the increase in the attractiveness of its shares for investors.*

Key words: dividends, dividend policy, shareholders, joint-stock company, retained earnings, net profit, connection density, correlation-regression analysis.

JEL Classification: H70

DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1256-2024-40-04>

Постановка проблеми. Для досягнення основної мети суб'єкта господарювання, якою є отримання прибутку, важливо розвинути раціональні пропорції розподілу прибутку та визначати оптимальну дивідендну політику. Цей аспект є ключовим для забезпечення ефективності діяльності підприємства. Водночас важливо конкретизувати дані питання, враховуючи завдання та особливості майбутнього фінансового розвитку компанії. Успішне вирішення таких завдань можливе за умови реалізації ефективної фінансової політики, яка є формою втілення фінансових

переконань та стратегії компанії в контексті важливих аспектів фінансової діяльності на різних її етапах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняні науковці проявляють зростаючий інтерес до проблем формування ефективної дивідендної політики акціонерних товариств та активно дискутують із таких питань. Зокрема, це стосується Васильчука І.П., Чміля Д.О., Корбутяка А., Туня С., Чубки О.М., Меренкової Л.О., Деревінської Н.В., Мацькової В.В., Бойка С.В., Горбачова О.М., Василенка В.П.

Постановка завдання. Метою статті є систематизація та аналіз сучасних теоретичних та практичних аспектів дивідендної політики підприємства. Основний акцент робиться на дослідження взаємозв'язку фінансового результату діяльності ПрАТ «Київстар» та його дивідендної політики з метою оцінювання ефективності останньої. Крім того, завданнями статті є розкриття основних чинників формування дивідендної політики, аналіз інструментів впливу на рішення щодо виплати дивідендів, а також визначення напрямків удосконалення цього процесу з метою забезпечення максимізації вартості підприємства та задоволення інтересів акціонерів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дивідендна політика має важливе значення для всіх аспектів фінансового управління корпорацією, оскільки впливає на залучення коштів із різних джерел фінансування. Вона повинна збалансувати дві протилежні мотивації: прагнення акціонерів отримувати високі дивіденди для збереження високої ціни акцій та привертання інвесторів і необхідність реінвестувати частину прибутку для забезпечення подальшого зростання підприємства.

Дивідендна політика є важливою складовою загальної стратегії акціонерних товариств та впливає на рівень їх самофінансування, структуру капіталу, імідж, інвестиційну привабливість, вартість бізнесу.

Дивідендна політика – це набір цілей і завдань, які ставить перед собою керівництво підприємства у галузі виплати дивідендів, а також сукупність методів і засобів їх досягнення.

Дивідендна політика вивчалася й обговорювалася в межах різноманітних теорій, які враховують різні аспекти взаємодії між підприємствами та їхніми акціонерами. Наведено лише кілька з найбільш відомих та впливових теорій дивідендної політики.

1. Джон Лінтнер розробив концепцію «стабільної частки» дивідендів. Згідно з цією теорією компанії стежать за стійким рівнем дивідендів, підвищуючи їх, якщо прибуток зростає, і знижуючи, якщо він зменшується.

2. Теорія Гордона-Шаплі базується на концепції дисконтованої вартості дивідендів. Згідно з нею вартість акцій підприємства залежить від поточного та очікуваного майбутнього дивідендного доходу.

3. Майрон Гордон висунув ідею, що інвестори переважно оцінюють акціонерні вклади за їхнім поточним дивідендним доходом. Згідно з цією теорією зміни в дивіденді можуть впливати на ціну акцій.

4. Теорія Френсіса Вальтера визначає, що підприємства повинні визначити оптимальний рівень капіталізації прибутку, забезпечуючи стале зростання дивідендів та вартості акцій.

5. Тіт Мод стверджує, що підприємства повинні вибирати той спосіб розподілу прибутку, який максимізує загальний дохід акціонерів.

6. Теорія Ньюмена враховує оподаткування і вказує на те, що інвестори віддають перевагу капіталізації, оскільки капітальні прибутки оподатковуються менше, ніж дивіденди.

7. Теорія Леонарда Ойлера підкреслює важливість рівноваги між виплатами дивідендів та ретенцією прибутку для максимізації вартості акцій [1].

Дані теорії є лише кількома прикладами багатогранного дослідження дивідендної політики, яке включає ідеї економістів і фінансистів різних шкіл. Цей розмаїтий підхід вказує на те, що дивідендна політика є складною та динамічною галуззю досліджень.

Види дивідендної політики характеризує табл. 1.

На практиці застосовують два основних типи дивідендної політики: залишковий та постійного зростання.

Згідно із залишковою політикою розмір дивіденду визначається після створення оптимального бюджету, що включає інвестиції. Цей підхід передбачає максимальне використання нерозподіленого прибутку для внутрішніх потреб корпорації.

Коли корпорація може забезпечити стабільний рівень доходу, більш раціональним є вибір політики постійних дивідендних виплат. У випадку постійного зростання корпорації переходять до політики підтримання стійких темпів зростання дивідендів. Ця стратегія відповідає інтересам інвесторів і користується великим попитом на ринку акцій.

Крім того, застосовується комбінований підхід, коли корпорація регулярно виплачує невеликі дивіденди плюс додаткові у фінансово вдалих роках.

Чинники, що визначають дивідендну політику підприємства, характеризує табл. 2.

Види та типи дивідендної політики

Види та типи дивідендної політики	Характеристика дивідендної політики
Політика «нульового» дивіденду	Політика «нульового» дивіденду передбачає відсутність виплат дивідендів. У такому випадку акціонерам свідомо повідомляється про те, що вони не отримають жодних дивідендів, і вони можуть висловити свою згоду або незгоду з цим, голосуючи через факти купівлі або продажу акцій.
Політика «100 %» дивіденду	Ця стратегія є рідкісною на практиці. Суть політики "100 %" дивіденду полягає в тому, що 100 % нерозподіленого прибутку виділяється на виплату дивідендів. За цією стратегією не відбувається зростання власного капіталу, і, відповідно, не створюється фінансова основа для підтримки зростання ринкової вартості акцій. Така політика може бути застосована лише для підприємств, які обмежені у можливостях зростання через специфіку своєї діяльності, наприклад у сфері видобутку корисних копалин.
Політика виділення на дивіденди фіксованого відсотка з прибутку	Ця політика є найпоширенішою і визначається методом обчислення дивідендів на одну акцію. Спочатку вирішується, яка частина чистого прибутку може бути виділена на виплату дивідендів. Потім знаходиться абсолютне значення цієї частки чистого прибутку, яке визначає суму, призначену для виплати дивідендів. Для розрахунку розміру самого дивіденду отриману суму ділять на кількість простих акцій, які перебувають в обігу.
Політика фіксованого дивіденду з преміальними виплатами	Ця політика передбачає фіксовану частину дивідендів і додаткові преміальні виплати у тих періодах, коли керівництво вирішить їх виплатити. Премії виплачуються в той момент, коли підприємство досягає особливо високих фінансових результатів. Ці додаткові виплати, як правило, мають позитивний вплив на ринкову ціну цінних паперів підприємства.
Прогресивна дивідендна політика	Однією з найбільш популярних серед акціонерів є політика поступового постійного збільшення дивідендних виплат на одну акцію. Це часто виявляється в постійному зростанні суми дивідендів. Більшість акціонерних товариств реалізує систему квартальної виплати дивідендів, враховуючи сезонні аномалії у продажах підприємства. Таким чином, впровадження цієї політики передбачає забезпечення постійного зростання дивідендів.
Політика фіксованого дивіденду	Ця стратегія широко використовується в акціонерних компаніях і передбачає виділення незмінної абсолютної суми дивідендів на одну акцію. Навіть у випадку, якщо чистого прибутку за певний період немає, суму для виплати дивідендів може бути скориговано за рахунок резервного капіталу. Однією з переваг такої політики є наближення звичайних акцій до привілейованих. Оскільки за цими акціями виплачуються фіксовані дивіденди, то для оцінювання цих цінних паперів досить легко побудувати модель на основі дисконтних грошових потоків.
Політика негрошових виплат	Ця стратегія використовується в умовах обмежених фінансових ресурсів. Замість безпосередніх грошових виплат дивідендів вона використовує альтернативи у вигляді найближчих грошових еквівалентів.
Політика нагромаджених кумулятивних дивідендів	Ця стратегія застосовується у випадках, коли підприємство відмовляється від застосування політики негрошових виплат та не має достатніх фінансових ресурсів для миттєвої виплати дивідендів. При цій політиці оголошуються дивіденди, але їх виплата відкладається до кращих фінансових періодів.
Регресивна дивідендна політика	Така стратегія передбачає систематичне та поступове зменшення виплати дивідендів, що еквівалентно їхньому приросту з негативним темпом. Це менш популярна політика, оскільки її застосування часто призводить до рішення акціонерів продати акції даного підприємства. Така політика може призвести до зниження ринкової вартості акцій, але іноді підприємства використовують її з об'єктивних причин, таких як зменшення суми чистого прибутку через зростання конкуренції.

Джерело: складено на підставі [2]

Чинники, що визначають дивідендну політику підприємства

Зовнішні	Внутрішні
<ul style="list-style-type: none"> – середньоринкова норма прибутку на вкладений капітал – пропозиція капіталу на фінансовому ринку – наявність альтернативних зовнішніх джерел формування фінансових ресурсів – темп інфляції – стадія кон’юнктури товарного ринку – прозорість фондового ринку – правові та податкові обмеження 	<ul style="list-style-type: none"> – менталітет власників – інвестиційні можливості реалізації високодохідних та раніше розпочатих інвестиційних програм і проектів – наявність альтернативних внутрішніх джерел формування фінансових ресурсів – стадія життєвого циклу підприємства – рівень ризиків здійснюваних операцій та видів діяльності – рівень коефіцієнта фінансового лівериджу – рівень концентрації управління – численність персоналу та діючі програми його участі в прибутках – рівень поточної платоспроможності – рівень рентабельності діяльності

Джерело: складено на підставі [3]

Основні етапи формування дивідендної політики акціонерного товариства зображено на рис. 1.

На превеликий жаль, нині дивідендній політиці в Україні не відводиться належне місце. Підтвердженням цього в практиці функціонування акціонерних товариств є часті випадки нерегулярної сплати дивідендів або їх повної відсутності через неналежну ефективність функціонування, формування контрольних пакетів акцій, обмеження їх обігу, непрозорість фондового ринку,

спекулятивний характер операцій із цінними паперами, недостатню інвестиційну привабливість та активність інвесторів.

Невизначеність у діяльності акціонерних товариств негативним чином позначається на їх дивідендній історії, не заохочує зростання вартості та інвестиційної привабливості підприємства.

Кожне підприємство має напрацювати власні дивідендні правила з урахуванням мети та перспектив діяльності, а також особливостей корпоративного управління.

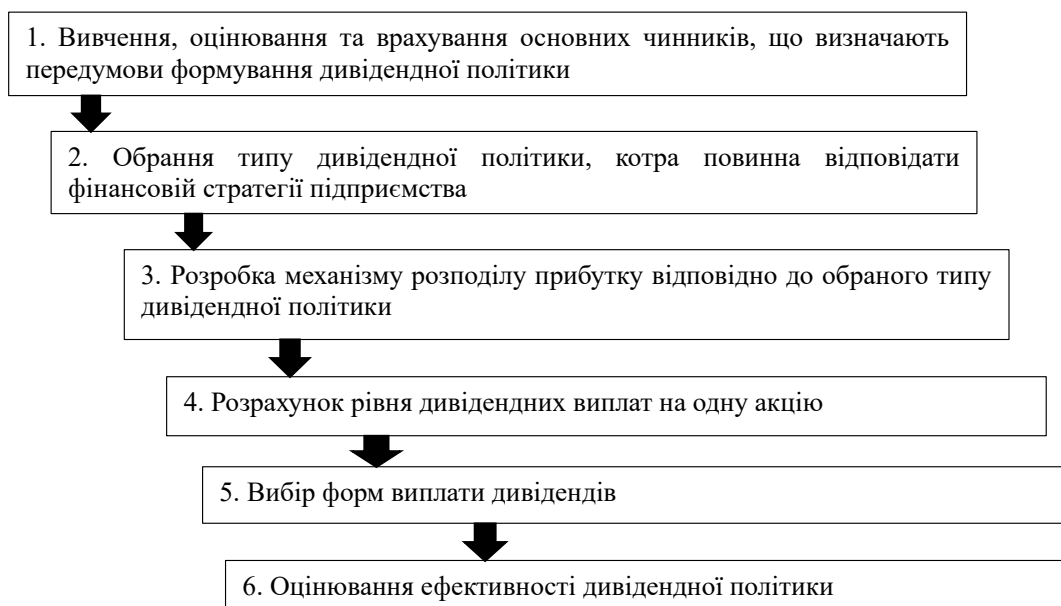

Рис. 1. Послідовність формування дивідендної політики акціонерного товариства

Джерело: складено на основі [4]

При формуванні дивідендної політики важливо враховувати фінансовий стан та фінансові результати і суб'єкта господарювання, що виступають наслідками попереднього функціонування під впливом чинників об'єктивного характеру та ефективності управління.

Дивідендні виплати значною мірою визначаються структурою капіталу, тобто співвідношенням між власним (акціонерним) та позиченим капіталом. За умови залучення суб'єкта господарювання зовнішнього капіталу – використання кредитів банку, емісії облігацій, – виплата дивідендів стає реальною лише після відшкодування витрат на обслуговування боргу.

Більшість вітчизняних акціонерних товариств взагалі не напрацьовують довгострокової дивідендної політики, що пояснюється передусім збитковою або низькорентабельною діяльністю багатьох із них, необхідністю скеровувати всю суму прибутку на поповнення обігових коштів і фінансування капіталовкладень.

Проведемо оцінювання дивідендної політики ПрАТ «Київстар» – однієї з найбільших телекомунікаційних компаній України, осно-

вним напрямком діяльності якої є надання послуг мобільного зв'язку та інтернет-послуг широкосмугового доступу на території України.

Табл. 3 характеризує показники діяльності ПрАТ «Київстар» за 2017–2022 рр.

Як бачимо, виплата дивідендів у 2022 році не проводилася. За 2017–2022 рр. чистий дохід зріс на 81,0 %, чистий прибуток – на 53,9 %, а нерозподілений – на 28,9 %. Збільшення власного капіталу склало 28,6 %.

Табл. 4 характеризує основні показники дивідендної політики підприємства за 2017–2021 рр.

У грудні 2019 року акціонери компанії затвердили рішення про анулювання 4 647 127 акцій, як наслідок, зареєстрований капітал ПрАТ зменшився на 232 356 тис. грн. У 2021 р. у порівнянні з 2017 р. сума виплачених дивідендів зросла на 8 731 790 тис. грн.

Порівняємо темпи збільшення нерозподіленого прибутку ПрАТ та темпи виплати дивідендів (рис. 2).

Як показують проведені розрахунки, протягом аналізованого періоду дивідендна політика ПрАТ була неоднозначною. Так, якщо у

Таблиця 3

Показники діяльності ПрАТ «Київстар» за 2017–2022 рр.

Показники	Сума, млн грн						Відхилення у % 2022 від 2017
	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	
Чистий дохід	17 079,0	19 069,4	22 245,8	25 001,2	28 559,2	30 917,3	181,0
Чистий прибуток	6168,9	6802,5	8961,2	25 001,2	28 559,1	9497,5	153,9
Нерозподілений прибуток	16 217,1	15 778,1	12 752,4	10 383,9	11 419,2	20 910,8	128,9
Виплачені дивіденди	1499,9	7817,8	11 986,9	12 600,3	10 231,7	–	–
Власний капітал	17 125,0	16 686,0	13 660,4	11 429,9	12 465,1	22 021,1	128,6

Джерело: складено на підставі [5]

Таблиця 4

Основні показники дивідендної політики ПрАТ «Київстар» за 2017–2021 рр.

Показники	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Відхилення (+,-) 2021 від 2017
Зареєстрований капітал, тис. грн	887 119	887 119	887 119	654763	654 763	–232 356
Прості акції, од.	17 742 389	17 742 389	17 742 389	13 095 262	13 095 262	–4 647 127
Сума виплачених дивідендів, тис. грн	1 499 931	7 817 871	11 986 879	12 600 259	10 231 721	8 731 790
Дивіденди на одну просту акцію, грн	114,54	597,0	915,36	962,2	781,33	666,79

Джерело: складено на підставі [5]

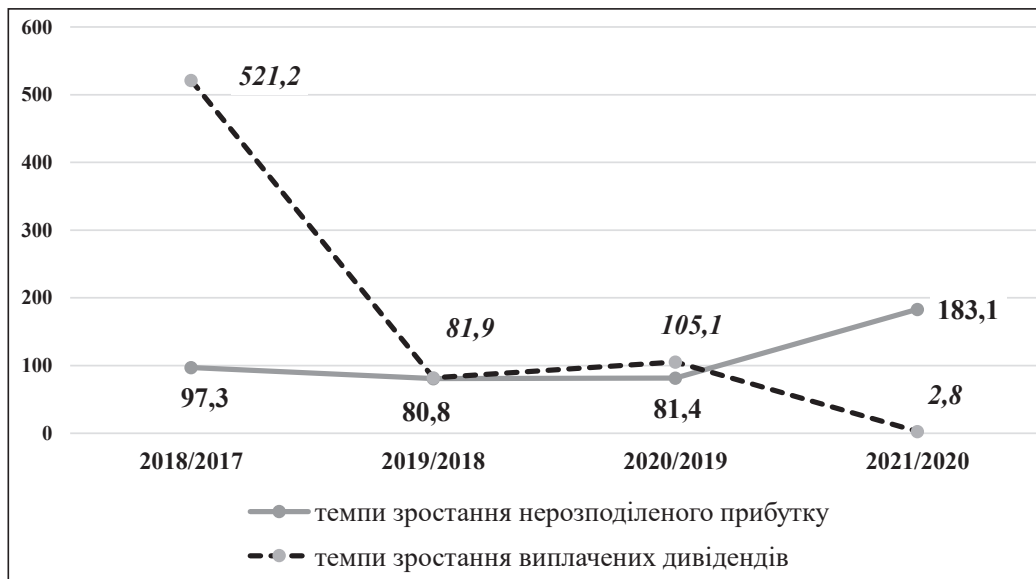

Рис. 2. Темпи зростання нерозподіленого прибутку ПрАТ «Київстар» та темпи виплати дивідендів за 2017-2021 рр.

Джерело: складено на підставі [5]

2017–2020 рр. темпи зростання виплачених дивідендів значно перевищували темпи капіталізації прибутку, то, починаючи з 2020 року, ситуація змінилася: темпи капіталізації прибутку значно збільшилися. Найбільший розрив між показниками спостерігався у 2017–2018 рр., коли темпи зростання виплати дивідендів у п'ятеро перевищували темпи капіталізації прибутку.

Розглянемо використання кореляційно-регресійного аналізу для визначення щільності зв'язку між двома рядами показників – фактичними даними про суму отриманого чистого прибутку та розміром виплачених ПрАТ «Київстар» дивідендів за 2017–2021 рр. Розрахунки показників здійснено у табл. 5.

Формула для розрахунку коефіцієнта кореляції:

$$r_{xy} = \frac{\sum_{i=1}^n (X_i - \bar{X}) \times (Y_i - \bar{Y})}{\sqrt{\sum_{i=1}^n (X_i - \bar{X})^2 \times \sum_{i=1}^n (Y_i - \bar{Y})^2}} \quad (1.1)$$

Підставивши отримані розрахунки, матимемо:

$$r_{xy} = 31,18 / 39,69 = 0,80.$$

Додатне значення коефіцієнта кореляції свідчить про позитивний зв'язок між досліджуваними показниками, а значення показника – про те, що вона є високою. Тобто залежність між показниками отриманого підприємством чистого прибутку та сумою

Таблиця 5

Динаміка відхилень чистого прибутку та суми виплачених дивідендів ПрАТ «Київстар» за 2017–2021 рр.

Показники	$ЧП_i - ЧП_c$	$(ЧП_i - ЧП_c)^2$	$Д_i - Д_c$	$(Д_i - Д_c)$	$(ЧП_i - ЧП_c)(Д_i - Д_c)$
2017	-7,33	53,73	-2,54	6,45	18,62
2018	-1,01	1,02	-1,91	3,65	1,93
2019	3,16	9,99	0,25	0,06	0,79
2020	3,77	14,21	1,66	2,76	6,26
2021	1,4	1,96	2,56	6,55	3,58
Разом	×	80,91	×	19,47	31,18

Джерело: складено на підставі [5]

виплачених дивідендів є прямо пропорційною і доволі суттєвою.

При окресленні проблем формування дивідендної політики вітчизняних суб'єктів господарювання необхідно враховувати, що затвердження дивідендної політики провадиться самими акціонерами, разом з тим, у зарубіжних країнах дивідендна політика корпорації формується тільки менеджерами.

Оптимальне рішення має знаходитися посередині, саме тому пропонується при окресленні дивідендної політики орієнтуватися на взаємодію інтересів акціонерів та менеджерів компанії підприємства.

Покращення дивідендної політики вітчизняних підприємств, які є активними учасниками ринку цінних паперів, необхідне за такими напрямками:

1. Забезпечення конкурентоспроможності дивідендних виплат.

2. Гарантування довгострокового характеру та інформаційної прозорості формування дивідендної політики [4].

У процесі виплати дивідендів і донесення інформації про результати використання фінансового результату до відома як діючих акціонерів, так і потенційних необхідно звернути увагу на такі ключові аспекти:

1. У процесі проведення дивідендних виплат акціонерам важливо обґрунтувати мотиви розподілу фінансового результату запропонованим способом, термін втілення обраної дивідендної політики, а також інформацію про те, яку частку прибутку АТ вважає доцільним скерувати на виплату дивідендів.

2. За необхідності зміни основних пропорцій розподілу фінансового результату при корекції стратегії розвитку АТ чи з інших причин всі акціонери мають бути завчасно про це повідомлені.

3. У разі відхилення рішення про проведення дивідендних виплат важливим є акцент на даному факті при проведенні загальних зборів, а також пояснення, яким чином буде використано прибуток, отриманий насамперед за рахунок вкладів акціонерів [2].

Рівень чистого фінансового результату не завжди свідчить про можливість проведення дивідендних виплат. АТ може мати великий прибуток та характеризуватися економічним зростанням, одночасно нарощуючи кредиторську заборгованість. Тому фінансовим менеджерам насамперед необхідно звернути увагу на такі аспекти фінансово-господарської діяльності акціонерного товариства:

зміна дебіторської і кредиторської заборгованості за звітний період; зміна інших видів заборгованості (наприклад, перед постачальниками давальницької сировини, якщо така має місце).

Мінімальний рівень прибутковості дивідендів необхідно визначати на рівні дисконтної ставки НБУ (оскільки цінні папери НБУ є найбільш безризиковими, а дисконтна ставка формується на підставі сукупності макро- і мікропоказників діяльності держави).

Верхню межу «дивідендного коридору» доцільно встановити на такому рівні, щоби ставка дивідендів не перевищувала рівень рентабельності акціонерного капіталу (відношення чистого прибутку акціонерного товариства до статутного акціонерного капіталу).

Проблеми дивідендної політики корпорацій: низький рівень ефективності діючої системи корпоративного управління в питаннях захисту майнових прав акціонерів; виникнення конфліктів інтересів між суб'єктами корпоративних відносин – недостатній рівень загальної та корпоративної етики; наявність стереотипів та пережитків минулого режиму господарювання; брак професійних знань та навичок у питаннях прийняття ефективних управлінських рішень; стурбованість через «інвестиційний голод» і можливі загрози для кожної сторони корпоративних відносин; обмежена частка корпорацій, які виплачують дивіденди (в межах 10–16 % від загальної кількості АТ); непослідовність дивідендної політики, її фрагментарність; низький рівень взаємозв'язку в Україні між дивідендною політикою підприємств та фондовим ринком; приховування прибутку підприємствами, тим самим обман акціонерів щодо суми реальних дивідендів, які вони зможуть отримати; непрозорість законодавчої бази та відсутність стабільності [9].

З метою подолання вище перелічених негативних тенденцій у сфері дивідендної політики, на нашу думку, доцільно:

1. Посилити антимонопольне регулювання економіки з боку держави.

2. Здійснити експертизу різноманітних фінансових пільг для підприємств із залученням до цього процесу експертів та громадськості.

3. Законодавчо врегулювати механізм виплати дивідендів.

4. Напрацьовувати довгострокову дивідендну політику.

5. Формувати дивідендну політику корпорації таким чином, щоби вона орієнтувалася на

взаємодію інтересів акціонерів та менеджерів компанії [10].

Удосконалення механізму управління дивідендною політикою суб'єкта господарювання дасть змогу його керівникам забезпечити стабільне функціонування та спрогнозувати розвиток підприємства на майбутній період.

Покращення функціонування фінансово-економічного механізму керування дивідендною політикою відкриє можливості для досягнення довгострокових цілей та гарантуватиме підвищення рівня конкурентоспроможності суб'єкта господарювання на ринку.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Таким чином, формування дивідендної політики є одним із найбільш складних завдань фінансового менеджменту, яке покликане втілювати вимоги фінансової стратегії щодо підвищення ринкової вартості суб'єкта господарювання, його інвестиційної політики, політики формування власних фінансових ресурсів та деяких інших аспектів.

Вдосконалення дивідендної політики є ключовим аспектом стратегічного управління фінансами підприємства, спрямованого на оптимізацію використання прибутку та задоволення інтересів акціонерів. Враховуючи різноманітність та динаміку фінансового середовища, компанії постійно знаходяться в пошуку оптимальних стратегій виплати дивідендів, які враховують інтереси різних стейкхолдерів. У цьому контексті важливо розглянути напрямки вдосконалення дивідендної політики, спрямовані на підвищення ефективності фінансового управління, забезпечення сталого зростання акціонерної вартості та уникнення зайвих ризиків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Горбачова О. М., Сухопер Я. І. Аналіз теорії заміщення та теорії ієрархії в дивідендній політиці підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 22 (1). С. 57–60.

2. Мацькова В. В. Дивідендна політика вітчизняних емітентів: проблеми і напрямки вдосконалення. *Стратегічні орієнтири. Фінансовий ринок*. 2018. URL: <http://libfor.com/index.php?newsid=3315>

3. Василенко В. П. Теоретичні аспекти формування дивідендної політики підприємств України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки*. 2016. Вип. 18 (1). С. 79–85.

4. Буряк А. В., Бойко С. В., Дем'яненко І. В. Дивідендна політика акціонерних товариств: інституційні основи формування та реалізації. *Ефективна економіка*. 2021. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8990>

5. Фінансова звітність ПрАТ «Київстар». URL: <https://kyivstar.ua/about/investors-and-shareholders/issuers>.

6. Великий Ю. М., Велика О. Ю. Особливості дивідендної політики українських корпорацій. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 17. С. 219–223.

7. Дивідендна політика у сучасному акціонерному товаристві. 2020. URL: <http://gaap.ukr/articles/51048/>

8. Чубка О. М. Дивідендна політика акціонерних товариств: виклики сучасності. *Молодий вчений*. 2018. Вип. 4, № 2. С. 844–848.

REFERENCES

1. Horbachova, O. M., Sukhoper, Ya. I. (2018), Analiz teorii zamischennia ta teorii iierarkhii v dyvidendnij politytsi pidpryiemstva, *Naukovyj visnyk Uzhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya : Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, no. 22 (1), pp. 57–60.

2. Matskova, V. V. (2018), Dyvidendna polityka vitchyznianskykh emitentiv: problemy i napriamky vdoskonalennia. *Stratehichni oriientyry, Finansovyy rynek*, available at: <http://libfor.com/index.php?newsid=3315>

3. Vasylenko, V. P. (2016), Teoretychni aspekty formuvannia dyvidendnoi polityky pidpryiemstv Ukrainy, *Naukovyj visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu. Ser. : Ekonomichni nauky*, no. 18 (1), pp. 79–85.

4. Buriak, A. V., Bojko, S. V., Demianenko, I. V. (2021), Dyvidendna polityka aktsionerskykh tovarystv: instytutsijni osnovy formuvannia ta realizatsii, *Efektivna ekonomika*, no. 6, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8990>

5. Finansova zvitnist PrAT «Kyivstar», available at: <https://kyivstar.ua/about/investors-and-shareholders/issuers>

6. Velykyj, Yu. M., Velyka, O. Yu. (2017), Osoblyvosti dyvidendnoi polityky ukrainskykh korporatsij, *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, no. 17, pp. 219–223.

7. Dyvidendna polityka u suchasnomu aktsionernomu tovarystvi, (2020), available at: <http://gaap.ukr/articles/51048/>

8. Chubka, O. M. (2018), Dyvidendna polityka aktsionerskykh tovarystv: vyklyky suchasnosti, *Molodyj vchenyj*, is. 4, no. 2, pp. 844–848.

*Стаття надійшла до редакції
6 березня 2024 року*